

MIÉRT BETEG A MAGYAR FUTBALL MÉG MINDIG? – A MAGYAR LABDARÚGÁS JÁTÉKOS PIACÁNAK JELLEMZÉSE

Balogh Renátó – Dajnoki Krisztina – Bácsné Bába Éva

Abstract: Már a 70-es években elhangzott, hogy beteg a magyar labdarúgás, mert a magyar játékosok elmaradnak a külföldi társaiktól. Napjainkban továbbra is érzékeljük a magyar futball sportszakmai és gazdasági hátrányát a nyugat-európai országokétól, ezért merült fel a magyar játékospiac vizsgálatának szükségessége. A vizsgálatot a szomszédos horvát és szerb bajnokságok összehasonlításával végeztük el, négy szempont a játékoskeretek átlagéletkora, az idegenlégiósok aránya, a játékosok átlagos piaci értéke, illetve a bajnokságok transzferegyenlege alapján. Megállapítottuk, hogy minden viszonylatban a legrosszabb (legidősebb játékosok, legnagyobb idegenlégiós arány, legalacsonyabb átlagos piaci érték, legkisebb transzferegyenleg) kondíciókkal a magyar bajnokság rendelkezik. Kutatásunk alapján beazonosítottuk, hogy a magyar játékospiac a „szállítók” csoportjába tartozik, bár a szállítás volumene még alacsonynak tekinthető. Ezt többek között magyarázza az is, hogy a magyar játékosok nem érdekeltek a külföldre történő szerződésben, hiszen a játékosok fizetése eléri a kisebb bajnokságokban megszerezhető fizetések mértékét.

Abstract: As it has been already said in the 70's, the Hungarian football is ill, because it's players still lag behind their foreign counterparts. The sport professional and economical disadvantages of the Hungarian football against Western-European countries are still being felt today which have raised the need for comprehensive analysis of the Hungarian players market. The base of our research was the comparison to the neighbouring Croatian and Serbian championships by the following four aspects; the average age of the playerpool, the ratio of foreign players, the player's average market value and the transfer balance of the championships. We have determined that the Hungarian championship possess the worst conditions on every scale (oldest players, biggest foreign players ratio, lowest average market value, lowest transfer balance). Based on our research we have concluded, that the Hungarian players market falls under the category of “transferers”, although the volume of the transfer should still be considered low. This can be explained by the fact, that the Hungarian players are not interested in signing abroad, because the players' salaries reach those of the smaller championships'

Kulcsszavak: magyar labdarúgás, játékospiac, ösztönző rendszer

Keywords: Hungarian Football, Players Market, Incentive Scheme

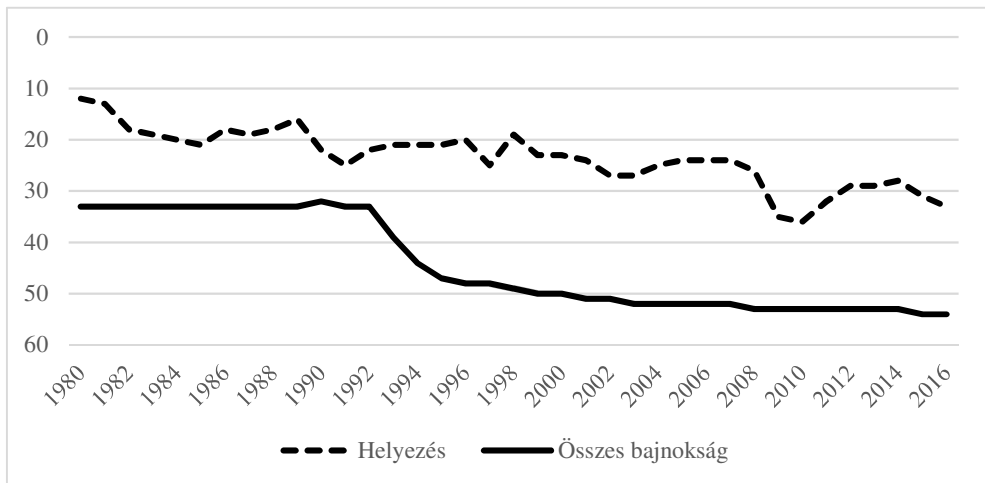
1. Bevezetés

Miért beteg a magyar futball? Ezt a címet adta Végh Antal 1974-ben megjelent könyvének, jóllehet a 70-es években még csak a kezdeti tünetei jelentkeztek a páciensnek. A könyvet leginkább az ihlette, hogy sem az 1970-es, sem az 1974-es világbajnokságra nem sikerült kvalifikálnia magát a válogatottnak, emellett az 1968-as Európa-bajnokságról is lemaradt a nemzeti csapat (Végh, 1974). A válogatott viszonylagos gyenge teljesítménye mellett, azonban meg kell jegyezni, hogy klubcsapataink többé-kevésbé még állták a sarat, elég, ha csak a Videoton 1984-85-ös UEFA-kupa menetelésére gondolunk, amely egészen a döntőig tartott, ahol a Real Madrid állította meg a székesfehérvári alakulatot.

A rendszerváltás óta azonban az UEFA ranglistán elfoglalt helyezésünk csökkenő tendenciát mutat (1. ábra). Ez a ranglista a klubcsapatok nemzetközi

kupákban elért eredményeit tükrözi. Jelentősége abban áll, hogy a ranglista határozza meg, hogy egy adott ország, hány csapata indulhat el az egyes kupasorozatokban.

1. ábra: UEFA ranglistán elfoglalt helyezésünk 1980-2016 között

Forrás: (Kassies, 2018) alapján saját szerkesztés

Végh Antal (1974) arra vezette vissza a sikertelenséget, hogy a magyar labdarúgók játéktudása elmaradt a nemzetközi színvonalaték. Kutatásunk fő kérdései, hogy vajon ez a mai napig fennáll-e, illetve a futballválsága valóban a játékosok sportteljesítményének lemaradásával magyarázható?

2. Szakirodalmi áttekintés

A hanyatlást leggyakrabban finanszírozási kérdésekre vezetik vissza, ugyanakkor Sterbenz és munkatársai (2013) felhívják a figyelmet arra, hogy „*az erőforrások mennyisége mellett az allokációt meghatározó, nem adekvátan alkalmazott koordinációs mechanizmusok is jelentősen torzítják a komplexebb csapatjátékok működési modelljeit*” (Sterbenz et al. 2013: 51).

Az 1950-es és '60-as években Európa nyugati részén üzletként kezdtek a labdarúgásra tekinteni, melyet a televízió megjelenése csak felerősített (Muszbek, 2012). Eközben Magyarországon alapvető változások álltak be a társadalom alrendszerében, így a sportban is. A II. Világháború után rendkívül rövid idő alatt létrejött a centralizált állami sportirányítási rendszer (Földesiné, 1995). Elkezdett kinyílni az olló a szocialista államok és a nálunk szerencsésebb társadalmi- és politikai környezetben működő csapatok között. A szocialista államokban természetesen az üzleti szemlélet a sportban nem jelent meg. Ezzel ellentétben a nyugati-európai csapatok üzleti alapon kezdtek el működni, amely alatt azt értjük, hogy egy klub a kiadásait a futballból származó bevételeiből finanszírozza (András, 2003). Ezek az üzleti bevételek öt piacról – a fogyasztói piacról, a szponzori piacról, a közvetítési jogok piacról, a merchandising piacról és a játékospiacról – származnak (András, 2004).

Az egyes piacok hatással vannak egymásra és nagymértékben hozzájárulhatnak a csapatok sportszakmai sikereihez (András, 2004). A nagyobb fogyasztói érdeklődés, a szponzori bevételek és a közvetítési jogokból származó bevételek növekedésével jár, melynek köszönhetően egyre jobb játékosokat tudtak nevelni, vagy adott esetben vásárolni a csapatok.

András (2004) a hivatásos labdarúgás piacainak értelmezése során azonosította az egyes piacokon a csere tárgyát, annak legfőbb jellemzőit, a termékre ható tényezőket, a piacon jelenlévő szereplőket, valamint az ő magatartásukat befolyásoló tényezőket.

A játékospiacon a csere tárgya, a labdarúgó játékjog használatának átruházása, melynek legfőbb jellemzője, hogy kettős ügyletnek tekinthető. Egy futballklub számára egyrészt munkaerő-felvételt jelent, másrészt befektetésnek is minősül, hiszen a vagyoni értékű jog vétel is, amely többféle módon – akár későbbi értékesítésre, akár marketingcélokra – is hasznosítható (1. táblázat).

1. táblázat: **A játékospiac jellemzői**

<i>A termék (a csere tárgya)</i>	labdarúgó játékjog használatának átruházása
<i>A csere tárgyának legfőbb jellemzője</i>	kettős ügylet: munkaerő-felvétel, vagyoni értékű jog vétel
<i>A termék értékére ható főbb tényezők (value driverek)</i>	• játékos eleve meghatározott jellemzői (fizikai jellemzők, szellemi adottságok, társadalmi helyzet), • jelenlegi szerződés (kivásárlási ár, szerződés hossza) irányított, hozzáadott jellemzők
<i>A piac szereplői:</i> • <i>eladó</i> • <i>vevő</i> • <i>közvetítő</i>	• 1) lejárt szerződés esetében: a hivatásos játékos, sportoló, mint természetes személy, 2) érvényes szerződés esetében: • átadó futballvállalat – (átvevő) futballvállalat • játékos ügynökök, menedzserek, - megfigyelők
<i>Magatartást befolyásoló legfőbb tényező</i>	átigazolási díj

Forrás: András (2004) alapján saját szerkesztés

Kutatásunk a játékos piacra irányul. Szabados (2012) a játékospiacon történő tevékenységük alapján – korábbi adatokra alapozva – négy kategóriába sorolta az európai labdarúgás szereplőit. A táblázat két dimenzióban vizsgálja az országokat, egyrészt transzfervolumen, másrészt pedig a pénzügyi mérleg szerint. A „felvásárlók” közé tartozik a „Big Five” ligák közül az első négy, Anglia, Spanyolország, Olaszország, illetve némileg meglepő módon Oroszország. Őket magas transzfervolumen és negatív mérleg jellemzi. A második csoport, amely magas volumennel, de pozitív balansszal bír a „kereskedők”. Ide tartozik

Franciaország, Portugália és Hollandia. A „kisfogyasztók” táborába sorolhatjuk Törökországot, Ukrajnát és Görögországot. Ezeket az országokat relatíve alacsony számú transzferek mellett, negatív egyenleg jellemez. A negyedik csoport pedig a „szállítók”, akik kevés igazolást és értékesítést bonyolítanak le, de a pénzügyi mérlegük pozitív (2. táblázat).

2. táblázat: **Szereplők a labdarúgás játékospiacán**

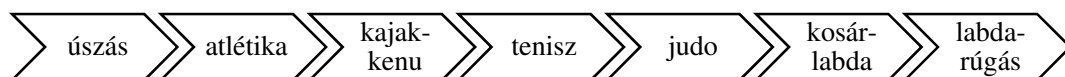
	Negatív mérleg	Pozitív mérleg
	<u>„Felvásárlók”</u>	<u>„Kereskedők”</u>
Magas volumen	Anglia, Spanyolország, Németország, Olaszország, Oroszország	Portugália, Hollandia, Franciaország
Alacsony volumen	<u>„Kisfogyasztók”</u>	<u>„Szállítók”</u>
	Törökország, Ukrajna, Görögország	Skandináv országok, volt szocialista országok

Forrás: Saját szerkesztés Szabados (2012) idézi András–Havran (2014) alapján

Ehhez a szekunder kutatáshoz kapcsolódóan felmerült bennünk a kérdés, a magyar játékospiac jelenlegi helyzete alapján, melyik csoportba tartozik.

A játékospiac vizsgálatát a sportolók teljesítmény ösztönzésének vizsgálatával egészítjük ki. A sportolók sportteljesítményének ösztönzésével kapcsolatban megállapítható, hogy ennek során a sportoló a határhasznot (elnyerhető díj), illetve a határköltséget (befektetett munka, azaz az edzéssel eltöltött idő alternatív költsége) hasonlítja össze. A kalkulációt befolyásolja, az ellenfelekről feltételezett erőfeszítés nagysága is. A játékelmélemből ismert Nash-egyensúly, akkor jön létre, ha megfelelően becsülik meg a többi sportoló erőfeszítését (Sterbenz et al., 2013). Az eredményességet a sportoló erőfeszítései mellett külső tényezők is befolyásolják, mint például a bírók, az ellenfelek vagy a csapattársak. Ezeket a tényezőket Sterbenz és Gulyás (2013) zajként definiálja, és az egyes sportágakat elhelyezi az ún. zaj-skálán (2. ábra).

2. ábra: **Zaj-skála**

Forrás: Sterbenz–Gulyás (2013) alapján saját szerkesztés

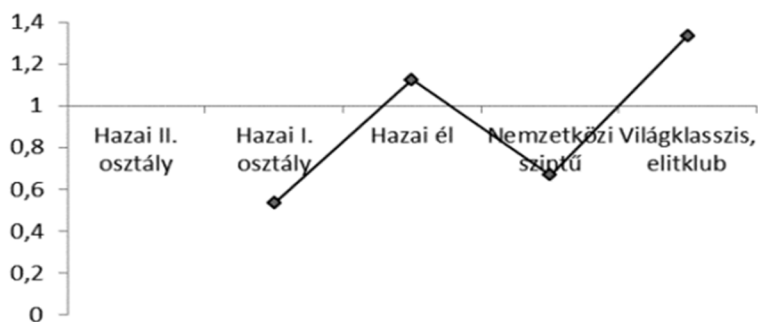
Sterbenz és Gulyás (2013) terminusát használva a leginkább zajos sportág a labdarúgás. Ha a legkevésbé zajossal kívánjuk összevetni, akkor az úszást kell szembeállítanunk vele. Amennyiben a két sportág ösztönző rendszerét összevetjük,

akkor választ kaphatunk arra a kérdésre, miért van az, hogy amíg úszásban sikert sikerre halmozunk, addig labdarúgás sportágat eredménytelenség jellemzi.

Sterbenz et al. (2013) a sportágak ösztönző rendszereinek leírása, illetve összehasonlítása érdekében, a várható értéket és a sportolói fizetések nagyságát vetette össze. Az 1-nél nagyobb várható értékek a meghatározó szinten racionálissá teszik az erőfeszítéseket, az 1-nél kisebb értékek pedig azt mutatják, hogy a pótlólagos erőfeszítésekből várható hasznok nagyobb kockázatot jelentenek, mint a megnyerhető hasznok.

A „csendes” sportágnak minősülő úszásban az adatok azt mutatják, hogy a hazai I. osztályból az élvonalba, illetve a nemzetközi szintről a világklasszis csoportba való előrelépést a létező ösztönző rendszer támogatja. Egy úszó szemszögéből nézve ez azt jelenti, hogy érdemes plusz erőfeszítéseket tenni a hazai él és a világklasszis kategória elérésére, mert a megszerezhető jövedelem esélye racionálissá teszi a további munkát. Külön kiemelendő, hogy a világklasszis kategóriának kiugró a várható értéke (3. ábra).

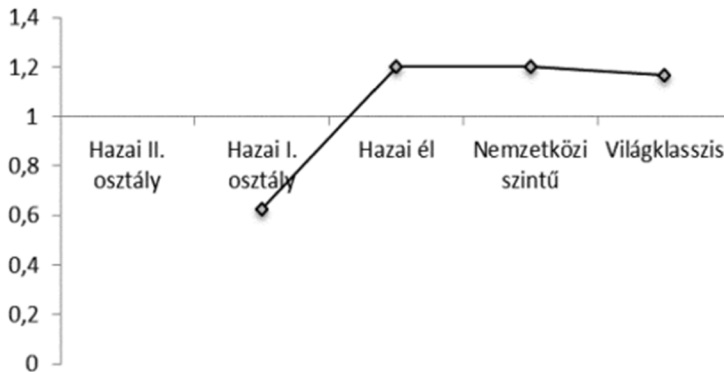
3. ábra: Várható érték az úszásban a létszám és a fizetések nagyságának függvényében

Forrás: Sterbenz et al. (2013)

A labdarúgásban a várható értékek a racionális kockázattal szemben közömbös 1-es értékeket ugyan a hazai élvonal esetében meghaladják, azonban tekintettel a futball zajos jellegére, ez nem minősül elég erős ösztönzésnek. A labdarúgás kapcsán különösen érdekes, hogy nyoma sincs a legmagasabb fokú zajból következő aszimmetriának, Magyarországon a futballban középserű, az átlagost is honoráló struktúra van (4. ábra).

4. ábra: Várható érték a labdarúgásban a létszám és a fizetések nagyságának függvényében

Forrás: Sterbenz et al. (2013)

A bemutatott Sterbenz et al. (2013) eredményeket figyelembe véve, megfogalmazódott bennünk az a kérdés is, hogy milyen ösztönző programok léteznek a magyar labdarúgásban, próbálják folyamatosan jobb teljesítményre sarkallni a csapatok a játékosait.

3. Anyag és módszer

A játékospiac elemzésénél a hazai mellett, két szomszédos ország, Szerbia és Horvátország játékos piacát is vizsgáltuk. A három első osztályú bajnokságot az elmúlt öt szezont (2013/2014-2017/2018) adatai alapján, négy tényező mentén hasonlítottuk össze:

- Játékoskeretek átlagéletkora
- Idegenlégiósok aránya
- Játékosok átlagos piaci értéke
- Transzferegyenleg

A transzferegyenleg a bajnokságok játékos igazolásainak és értékesítésének különbségéből tevődik össze.

A vizsgálatokat statisztikai adatbázisok felhasználásával végeztük el, amelyhez a transfermarkt.de szakmai oldal nyújtott segítséget. Meg kell említenünk, hogy elképzelhető némi torzítás az adatokban, tekintettel arra, hogy nem minden átigazolás és annak részletei nyilvánosak, éppen ezért az adatszolgáltatás is hiányos lehet. Ugyanakkor ezek a torzítások minden környező országnál, így Horvátország és Szerbia esetében is felmerülnek, tehát az összevetés létjogosultsága véleményünk szerint nem megkérdőjelezhető.

A labdarúgók fizetése jellemzően csak nyugat-európai bajnokságokban publikusak, de a kontinens nyugati feltekén is előfordul, hogy csak a „jól értesült” sajtónak köszönhetően ismerhetjük egy-egy labdarúgó jövedelmét, melynek megbízhatósága kérdéses, vitatható. Magyarországon – ahogy valamennyi szomszédos országokban is –, ez a téma tabunak tekinthető, éppen ezért az Európai Labdarúgó Szövetség (továbbiakban UEFA) jelentését dolgoztuk fel annak

érdekében, hogy megállapíthassuk a magyar labdarúgók jövedelmi helyzetét. Az UEFA jelentése ugyanakkor csak általános helyzet értékelésére, valamint az átlagos adatok bemutatására ad lehetőséget. Az adatok mélyebb elemzését, Szabados Gábor szakértői véleményének segítségével végeztük el.

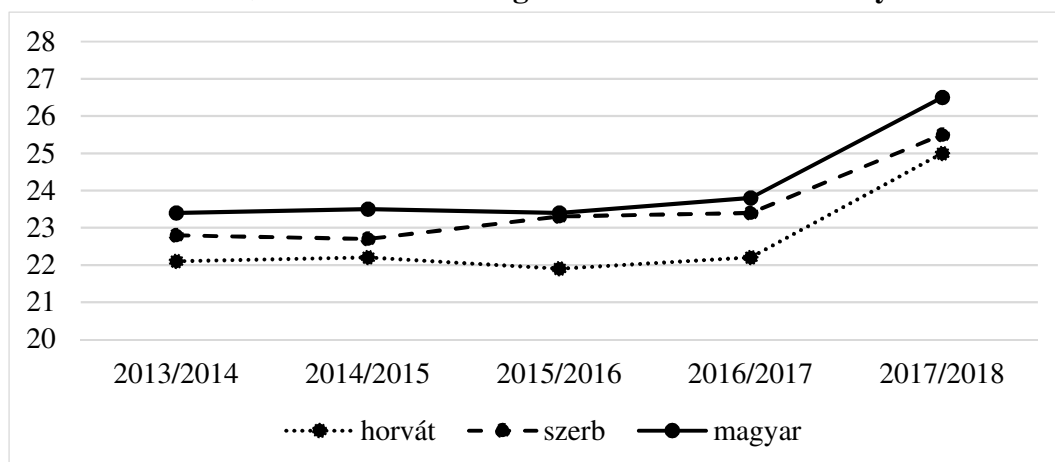
Kiegészítésként egy félig strukturált interjút is készítettünk, melynek alanya egy futballklub vezetője volt. A félig strukturált interjú alkalmas módszer a feltáró kutatások elvégzésére (Malhotra–Simon, 2009). A labdarúgócsapat vezetőjével történő beszélgetéstől azt az eredményt vártuk, hogy a futballisták sportteljesítményének ösztönzéséről is képet kapjunk, amelyre pusztán számviteli beszámolók feldolgozásával nem volt lehetőségünk, hiszen a futballvállalatok személyi jellegű ráfordításokat nem bontják fel külön-külön alapbérre, illetve prémiumra, bónuszra.

4. Eredmények

4.1. A játékospiac vizsgálatának eredményei

Elsőkörben megvizsgáltuk, hogy milyen a magyar, a horvát és a szerb első osztályú bajnokság átlagéletkora. Mind a három liga esetében az elmúlt öt szezonban növekedés figyelhető meg a játékoskeretek átlagéletkora tekintetében. A bajnokságok közül jellemzően az OTP Bank Ligában szerepeltek a legidősebb játékosok. A 2017/2018-as idényben kiugróan megemelkedtek az életkorok (5. ábra). Gósi és Sallói (2017) felhívják a figyelmet arra, hogy a 2015/2016-os versenyrendszer átalakításnak – melynek következtében az elsőosztályú bajnokság létszáma 16-ról 12 csapatra csökkent – az egyik legnagyobb kárvallottjai a fiatal labdarúgók. A 2014/2015-ös szezonban a 21 év alatti játékosok száma 103 fő volt, a 2016/2017-es idényben pedig már csak 56 fiatalnak jutott szerep az NB1-ben a bajnokság szűkítése következtében (Gósi–Sallói, 2017)

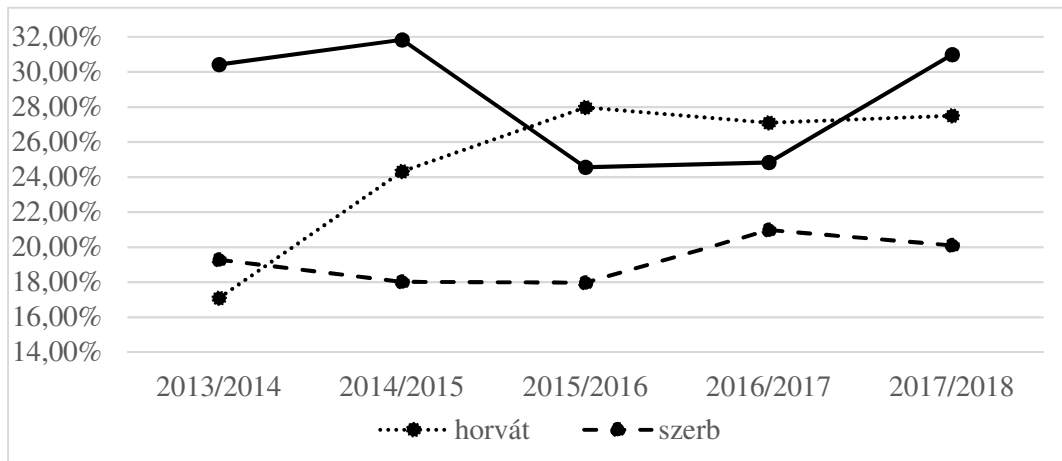
5. ábra: Játékoskeretek átlagéletkora az elmúlt öt idényben

Forrás: transfermarkt.de alapján saját szerkesztés

A második szempont az idegenlégiósok aránya volt. Szembetűnő, hogy Magyarországon a 2015/2016-os idényt megelőzően 30% feletti volt a külföldi játékosok aránya. A Magyar Labdarúgó Szövetség a 2015/2016-os szezontól életbe léptette az ún. az „idegenlégiós szabályt”, amely maximalizálja a klubok számára, hogy egy mérkőzésen hány külföldi labdarúgó lehet egyszerre a pályán. Ennek pozitív hatását láthatjuk, hiszen a 2014/2015-ös 31,84%-ról egy év alatt sikerült 25% alá szorítani az idegenlégiósok arányát. Ez a szabály, viszont nem kötelező érvényű, az ezt betartók támogatásban részesülnek a szövetségtől. Ez a dotáció úgy tűnik csak két szezont erejéig hatott motiválólólag a csapatokra, ugyanis a 2017/2018-as szezonban az arány újra 30% fölé emelkedett. Érdekes, hogy a két másik bajnokságban nincs efféle szabályozás és ösztönzés, mégis minden idényben 30% alatt volt a külföldi játékosok aránya (6. ábra).

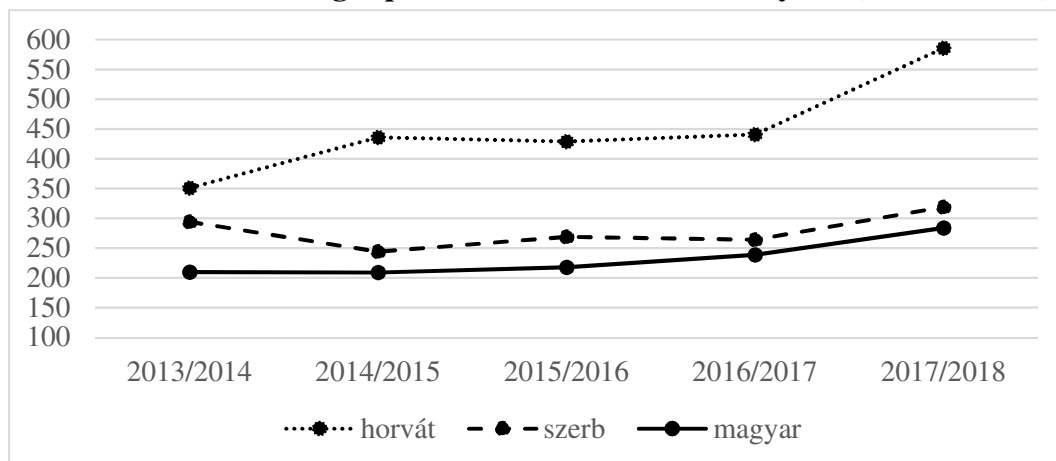
6. ábra: Idegenlégiósok aránya a bajnokságokban az elmúlt öt szezonban

Forrás: transfermarkt.de alapján saját szerkesztés

Egy ország bajnokságának egyik legjelentősebb fokmérője a játékosok átlagos piaci értéke lehet, tekintettel arra, hogy ez „beárazza” a ligában szereplő labdarúgókat. Az OTP Bank Ligában futballozó játékosok értéke ezen adatok alapján növekedést mutat az elmúlt öt szezonban. A 2013/2014-es 210 ezer euróról öt év alatt 284 ezer euróra emelkedett. A horvát bajnokságot göröcső alá véve jóval látványosabb az emelkedés. Jelenleg egy horvát első osztályban játszó labdarúgónak kétszer annyi a piaci értéke, mint egy magyar vetélytársának (7. sz. ábra).

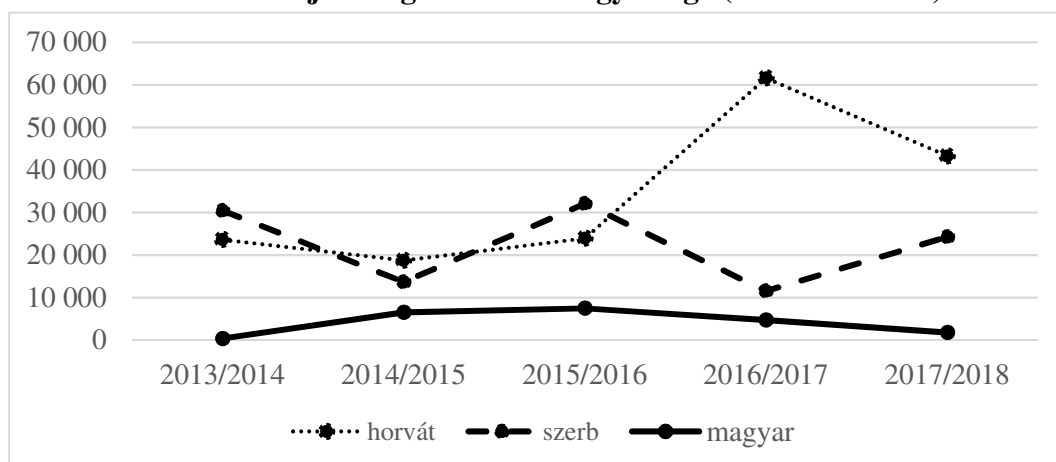
7. ábra: Játékosok átlagos piaci értéke az elmúlt öt idényben (ezer euróban)

Forrás: transfermarkt.de alapján saját szerkesztés

A bajnokságok transzferegyenlegét összehasonlítva megállapítható, hogy a magyar bajnokság a vizsgált öt szezon mindegyikében jelentősen elmaradt a két környező országhoz képest. A horvát és a szerb csapatok minden évben 10 millió eurót meghaladó összegben értékesítették labdarúgóikat, míg itthon a 2015/2016-os szezonban elért 7,5 millió euró jelentette a csúcst. A horvátok esetében a 2016/2017-es idényben volt a legnagyobb a transzferegyenleg, ekkor a 60 millió eurót is meghaladta az igazolások és az értékesítések közötti különbség, a szerbekenél pedig hozzánk hasonlóan a 2015/2016-os szezonban érték el rekordjukat, amikor is 32 millió euró profitra tettek szert a játékospiacon (8. ábra).

8. ábra: A bajnokságok transzferegyenlege (millió euróban)

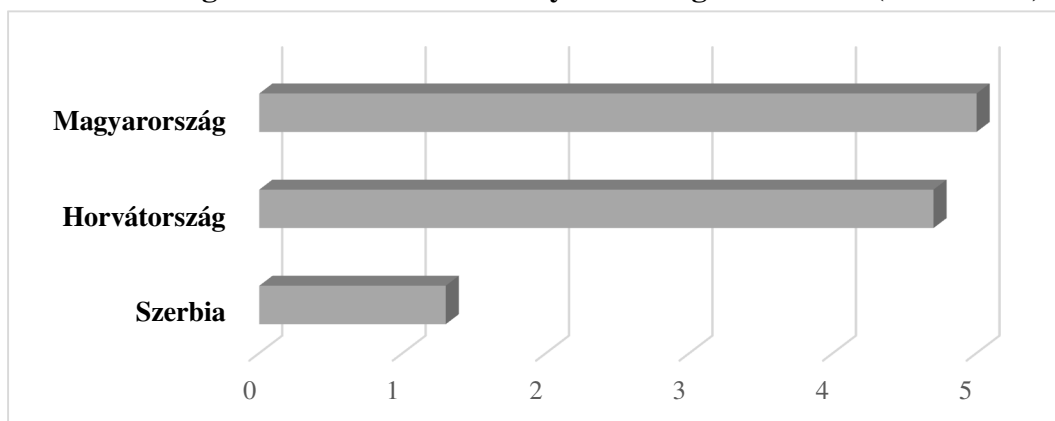
Forrás: transfermarkt.de alapján saját szerkesztés

4.2. Az ösztönző rendszer vizsgálata

Az interjúalany – egy futballklub vezetője – szerint az elmúlt években a magyar labdarúgók fizetése túlságosan megemelkedett, de a teljesítményükben nem következett be változás. A legjobb magyar csapatok már képesek ugyanazt a bérszínvonalat biztosítani, mint a kisebb nyugat-európai ligák, mint például Belgium közép és kiscsapatái. Ez azt jelenti, hogy egy magyar labdarúgó nincs arra ösztönözve, hogy edzésről-edzésre, mérkőzésről-mérkőzésre jobb teljesítményt nyújtson, hiszen ugyanazt a fizetést egy gyengébb bajnokságban, kisebb energiabefektetéssel is megkapja itthon. Sterbenz et al. (2013) eredményei is ezt a megállapítást igazolják. Emellett a sportvezető fontosnak tartotta elmondani, hogy a labdarúgók fizetésének legnagyobb részét, jellemzően az alapbér teszi ki. A játékosok nem érdekeltek abban, hogy kockázatot vállaljanak azzal, hogy olyan szerződést kössenek a csapatokkal, amelyek alacsony alap, de jelentős teljesítménybért jelentene számukra.

Ha megvizsgáljuk, hogy a 2016-os évben hogyan alakultak a kutatásba bevont országokban az átlagos klub bevételek, akkor megállapíthatjuk, hogy a magyar csapatok jobb anyagi helyzetben vannak, mint a horvát és szerb versenytársaik. Magyarországon az átlagos klub bevétel eléri az 5 millió eurót, míg Szerbiában átlagosan 1,3 millió euró bevételt könyvelhetnek el a csapatok (9. ábra).

9. ábra: **Átlagos klub bevételek a környező országokban 2016 (millió euró)**

Forrás: UEFA (2018) alapján saját szerkesztés

A futballvállalatok ráfordításainak legnagyobb részét a bérköltség jelenti. Ahhoz, hogy egy labdarúgóklub működése gazdaságilag stabil legyen, bevételeinek nagyságrendileg 70%-át kell fordítsa személyi jellegű kiadásokra. Ennél jóval alacsonyabb arány a sportszakmai sikerességet, jelentősebb magasabb arány pedig az üzleti sikerességet veszélyezteti. A 2016-os a magyar csapatokról pozitív képet mutatnak, míg a szomszédos országokról negatívat. Magyarországon a klubok betartják ezt a hüvelykujjszabályt, ugyanis a bérköltségek a bevételek 70%-át teszik. Horvátországban ez az arány 90%, Szerbiában pedig 138% (UEFA, 2018). Meg kell jegyezni, hogy a magyar csapatok az elmúlt években érték el ezt az üzleti eredményt.

2014-ben még a bevételek 90%-át is elérték a bérköltiségek, és ezen évről-évre sikerült javítaniuk (Bácsné, 2018b).

A magyar bajnokságban játszó futballisták bruttó fizetése havi 2,6 millió forintra tehető a 2016-os pénzügyi adatok alapján. Ez az ekhós adózásnak köszönhetően 1,8 millió forint nettó havi jövedelmet jelent. Az ekhós adózási forma változása következtében, 2017-ben már 2 millió forintot jelentett volna. A Magyarországon futballozó játékosok kedvező adózási lehetősége azért jelentős, mert például egy osztrák élcsapat költségvetése hiába kétszerese egy magyar versenytársához képest, a futballisták a nagyobb adóteher miatt körülbelül ugyanakkora jövedelemmel rendelkeznek (Szabados, 2018).

Szabados (2018) és Bácsné (2017; 2018a) megjegyzik, hogy a pénzügyi beszámolókból kiszámított átlagfizetés pusztán csak egy matematikai átlagnak tekinthető. Szakértői becslése alapján 3 fizetési kategória különíthető el. A szinthez tartozók, havi nettó 5-10 millió forintos fizetéssel rendelkeznek, de ez csak egy szűk szegmens. A második szinten a „valódi átlagos” jövedelemmel rendelkezők állnak, az ő jövedelmük 500 ezer és 1 millió forint közé tehető. A magyar bajnokságban szereplő játékosok legnagyobb része ebbe a kategóriába tartozik. Míg a fiatal játékosok, vagy a keretek „peremembereinek” be kell érjek néhány százezer forinttal (Szabados, 2018; Bácsné, 2017; Bácsné, 2018a).

5. Következtetések

Eredményeink igazolták, hogy a magyar futballnak 1974 óta nem sikerült jelentős változást elérnie a labdarúgók sportszakmai teljesítményének tekintetében. A vizsgálati szempontok alapján (a játékoskeretek átlagéletkora, az idegenlégiósok aránya, a játékosok átlagos piaci értéke és transzferegyenleg) a legrosszabb kondíciókkal rendelkezik a magyar bajnokság. A játékoskeretek átlagéletkora az öt év mindegyikében a magyar bajnokságban volt a legmagasabb. Az idegenlégiósok aránya tekintetében a vizsgált időszakban, háromszor is a legrosszabb eredménnyel zártunk. A 2013/2014-es, a 2014/2015-ös, illetve a 2017/2018-as bajnokságban is meghaladta az idegenlégiósok aránya a 30%-ot. Nem kaptunk másabb eredményt, amikor játékosok átlagos piaci értékét és a transzferegyenlegeket elemeztük, ezen szempontok alapján is lemaradásban vagyunk Horvátországhoz és Szerbiához képest.

Eredményeink alapján megállapíthatjuk, hogy a magyar labdarúgás a szállítók kategóriába tartozik a nemzetközi játékospiacon, tekintettel arra, hogy a vizsgált időszakban, folyamatosan pozitív transzferegyenleg és alacsony transzfervolumen jellemezte a nemzeti bajnokságot. Az alacsony volumen többek között az interjúban elhangzott állítással is összefüggésbe hozható, amely szerint jelenleg egy a magyar bajnokságban futballozó játékosnak, ha az anyagi szempontokat vesszük figyelembe, már nem feltétlenül érdeke külföldre igazoljon. A sportvezető kihangsúlyozta, hogy Magyarországon a labdarúgók nem érdekeltek a teljesítményalapú szerződések megkötésében, és nem is általános ez az iparágban.

Javaslatunk az, hogy a játékosok fizetése esetében a kluboknak törekedniük kellene az aszimmetrikus jövedelmi szerkezet (Lazaer, 2007) kialakítására, amely a nagyobb teljesítményt jelentős pótlólagos jövedelemmel honorálja.

Meg kell jegyezzük, hogy az utóbbi időkben jó gyakorlatok is megfigyelhetők hazánkban, jó példa lehet erre a DVSC. A debreceni csapat egyre nagyobb hangsúlyt fektet a fiatal, sajátnevelésű játékosok foglalkoztatására. Ez többek között azért is lényeges, mert egy fiatal labdarúgó esetében, nem feltétlenül csak az anyagi motivációs eszközök hatnak a teljesítményére. Ez egyértelműen az utánpótlásra, és annak fejlesztésre kell, hogy fordítsa a figyelmet. A magyar labdarúgás felemelkedését az biztosíthatja, ha az akadémiák képesek lesznek nemzetközi színvonalú játékosot kitermelni, először a magyar, majd a nemzetközi piacra.

Köszönetnyilvánítás

A publikáció elkészítését az EFOP-3.6.2-16-2017-00003 Sport- Rekreációs és Egészséggazdasági Kooperációs Kutatóhálózat létrehozása projekt támogatta.

Irodalomjegyzék

- András K. (2003): Üzleti elemek a sportban, a labdarúgás példáján keresztül. Ph.D. értekezés, Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetem.
- András K. (2004): A hivatásos sport piacai. *Vezetéstudomány*, 35 (különszám): 40–57.
- András K., Havran Zs. (2014): Regional Export Efficiency in the Market of Football Players. *Theory Methodology Practice*, 10 (2): 3–15.
- Bácsné B. É. (2017): Magyar futballtársaságok szervezeti kérdései. *Taylor: Gazdálkodás- és Szervezéstudományi Folyóirat: A Virtuális Intézet Közép-Európa Kutatására Közleményei IX, 2* (28): 5–13.
- Bácsné B. É. (2018a): Át kell alakítani az utánpótlásrendszert. <<http://www.haon.hu/at-kell-alakitani-az-utanpotlasrendszert/3939245>> (2018.08.05.)
- Bácsné B. É. (2018b): Hazai professzionális labdarúgó klubok ágazati elemzése – Hungarian Football Money League 2014–2016. *International Journal of Engineering and Management Sciences (IJEMS)*, 3 (5): 284–296.
- Földesiné Sz. Gy. (1995): Magyar NB1-es labdarúgó-mérkőzések nézőinek társadalmi összetétele és motivációi. *Szociológiai Szemle*, 1995 5 (3): 73–94.
- Gósi Zs., Salló I. (2017): Rögös út a sportkarrier: A fiatal magyar labdarúgók karrieresélyei. *Magyar Sporttudományi Szemle*, 18 (4): 11–29.
- Lazaer, E. P. (2007): *A humán erőforrások közgazdaságtana*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Kassies, B. (2018): UEFA European Cup Football Results and Qualification <<https://kassiesa.home.xs4all.nl/bert/uefa>> (2018.05.29.)
- Malhotra, N. K., Simon J. (2009): *Marketingkutató*. Akadémia Kiadó, Budapest.
- Muszbek M. (2012): Sport és gazdaság. In: Sterbenz T., Géczy Gábor (szerk.) *Sportmenedzsment*. Semmelweis Egyetem Testnevelés és Sporttudományi Kar. Budapest. 253–259.
- Sterbenz T., Gulyás E. (2013): A lyukas piramis In: Sterbenz Tamás, Szóts Gábor (szerk.) *Versenypályán*. Magyar Sporttudományi Társaság, Budapest. 121–132.
- Sterbenz T., Gulyás E., Kassay L. (2013): Ösztönzés és teljesítmény a sportban. *Magyar Sporttudományi Szemle*, 14 (4): 50–55.
- Szabados B. (2018): Átlagosan 2,6 millió forint körül keres a magyar focista. <<https://mno.hu/foci/atlagosan-26-millio-forint-korul-keres-a-magyar-focista-2443432>> (2018.05.30.)
- Szabados G. (2012): Examine of transfer balance of European Football Leagues. Előadás a Budapesti Corvinus Egyetemen, Budapest, 2012. április 20.

UEFA (2018): The European Club Footballing Landscape. Club Licensing Benchmarking Report Financial Year 2016. <https://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/OfficialDocument/uefaorg/Clublicensing/02/53/00/22/2530022_DOWNLOAD.pdf> (2018.05.30.)

Transfermarkt.de <<https://www.transfermarkt.de/>> (2018.05.29.)

Végh A. (1974): *Miért beteg a magyar futball?* Magvető Könyvkiadó, Budapest.